

Østfold politidistrikt
Politiinspektør Jon Granrud
Postboks 73
1701 Sarpsborg

Deres referanse

12821729 4820/14-3/JGR005

Vår referanse

14-066049ENE-MOSS

Dato

18.05.2014

Begjæring om utleveringspålegg fra Østfold politidistrikt overfor Moss Avis.

Østfold politidistrikt har i oversendelse av 10.4.2014, mottatt ved Moss tingrett den 15.4.2014, fremsatt begjæring om at tingretten beslutter at Moss Avis skal pålegges å utlevere opplysninger om identiteten til innsender "Ola Nordmann" som har sendt meldinger til internettavisen til Moss Avis.

Saken gjelder således pålegg om utlevering av bevis etter straffeprosessloven § 210 og spørsmål om Moss Avis som utgiver av sin nettside, moss-avis.no kan nekte utlevering under henvisning til kildevernet, jf. straffeprosessloven § 125.

Retten har ikke funnet det nødvendig å innkalle til rettsmøte. Begge parter har inngitt uttalelse om sitt syn på forståelsen av straffeprosessloven § 125 og Rt. 2010 s. 1381 som er påberopt av Moss Avis.

B E S L U T N I N G:**Sakens bakgrunn**

Widar Salbuvik v/advokat Robertsen, har den 7.3.2014 anmeldt "Ola Nordmann" til Østfold politidistrikt for trakassering og plagsom atferd grunnet innlegg på internettsiden til Moss Avis. Det er anført at det foreligger brudd på straffeloven § 390 a.

Salbuvik og familien kjøpte Torpedostasjonen, Tronvik i Moss, av Forsvarsbygg tidlig på 1990 tallet. Eiendommen benyttes i dag som bolig av familien. Salbuvik har gjennom årene vært engasjert i en rekke lokale næringsprosjekter, blant annet utviklingen av Møllebyen i Moss sentrum og drift og utvikling av Hotell Refsnes Gods.

Postadresse

Postboks 338, 1502 Moss

Sentralbord

69 20 18 00

Saksbehandler

Marie Guldager Brede

Bankgiro

76940514823

Organisasjonsnummer**Kontoradresse**

Prins Christian Augustsplass nr. 5

Telefaks

69 20 18 01

Telefon**Ekspedisjonstid**

0800 - 1500

Internett/E-post

mosspost@domstol.no/

Det er lagt ut flere innlegg på nettsiden til Moss Avis i perioden 27.1.2014 – 24.2. 2014, skrevet under pseudonymet "Ola Nordmann". Nedenfor gjengis noen av innleggene:

27.1. 2014 Kommentar under artikkelen "Vil kutte ut toppetasjen på Godset"

"Jeg er tilhenger av at torpedostasjonen blir gitt tilbake til innbyggerne i Moss. Vil også nevne at jeg er veldig interessert i at Moss kommune avslutter alle leieforhold til Salbuvik – spesielt biblioteket i Møllebyen! Selvsagt bør ikke Salbuvik og Refsnes gods få tillatelse til å plage sine naboer med å være en "eiendom og byggespekulant"....Stopp grådigheten til Salbuvik!"

5.2.2014 Kommentar under artikkelen "Om våre planer for Refsnes gods"

"Jeløen burde for lenge siden blitt regulert og tatt vare på som et naturreservat. Øya er ødelagt slik den fremstår i dag, og et nytt bygg på Refsnes Gods vil faktisk gjøre at øya blir enda mer ødelagt. På papiret kan planer og tegninger se relativt moro ut, men når planene blir realisert som byggverk i natur-som for lenge siden burde vært fredet-så vil byggverket se forferdelig ut, og malplassert....Natur fungerer best uten bygginger og hus....Foreslår med dette at Jeløen blir regulert tilbake til urørt natur"

11.2.2014 Kommentar under artikkelen "Nytt forslag for Refsnes Gods-utbygging"

"Jeg tror det ender med – som vil bli det beste for alle-at byggeprosjektet vil bli stoppet av Salbuvik selv. Han vil til slutt lytte til de 1000 på Jeløen som er imot ham og flytter dermed hele byggeprosjektet bort fra øya og over til Moss sentrum...."

24.2.2014 Kommentar under artikkelen "Klar for debatt i bystyret"

"Refsnes Gods vil bestå – slik vi kjenner bygningene og området. Neste sak som bystyret vil få-det er å kjempe torpedostasjonen tilbake. Moss kommune har Konvensjonsgården som var hovedbygning på Moss jernverk i perioden 1704-1875. Nå er det på tide å jage investorer ut av torpedostasjonen og ta tilbake Moss sin krigshistorie..."

"Litt moro at investorer blir utfordret av politikere. Uansett, så trengs det en ny måte å leve sammen på...Eiendomsrett og profitt må bort. Se på klima-forurensing og temperatur? Varmt og godt nå i februar, noe er galt? Har investorer og spekulanter ødelagt jordkloden?"

Noen av innleggene til "Ola Nordmann " er moderert eller slettet av avisen.

Østfold politidistrikt besluttet den 25.3.2014 å pålegge Moss Avis å utlevere opplysninger om innsender av meldinger til Internettetsiden til Moss Avis signert "Ola Nordmann". Moss Avis v/ansvarlig redaktør motsatte seg utlevering av opplysningene under henvisning til straffeprosessloven § 125 og Høyesteretts kjennelse av 16.11.2010 (Rt. 2010 s. 1381).

Påtalemyndigheten har, i sin oversendelse til tingretten, anført at taushetsplikten ikke gjelder i dette tilfellet, da det dreier seg om leserinnlegg innsendt ved mail fra avsender til internettsiden til Moss Avis. Det har ikke funnet sted noe journalistisk arbeid slik tilfellet var i Høyesteretts kjennelse.

Tingretten besluttet den 28.4.2014 å innhente en uttalelse fra Moss Avis hva angår praktiseringen av redaktøransvaret herunder samtidsredigering og kontroll for internettsiden. Redaktørens uttalelse er mottatt 12.5.2014. Uttalelsen er oversendt påtalemyndigheten til orientering.

Rettsens bemerkninger

Spørsmålet er om Moss Avis, under henvisning til redaktørens og andre mediearbeideres kildevern, kan nekte å utlevere opplysninger som kan identifisere "Ola Nordmann" jf straffeprosessloven § 125 jf § 210.

Retten vurderer først om straffeprosessloven § 125 kommer til anvendelse.

Bestemmelsen lyder slik:

"Redaktøren av et trykt skrift kan nekte å svare på spørsmål om hvem som er forfatter til en artikkel eller melding i skriftet eller kilde for opplysningene i det. Det samme gjelder spørsmålet om hvem som er kilde for andre opplysninger som er betrodd redaktøren til bruk i hans virksomhet."

Bestemmelsen ble endret samtidig med vedtagelsen av tvisteloven 2005. Endringen tok sikte på å fange opp den medievirksomhet som ikke er kringkasting eller avis i tradisjonell forstand, men hvor formålet er å spre informasjon og være et debattforum mv på samme måte som gjennom aviser og kringkasting jf NOU 2001:32 Bind B side 963. Femte ledd i straffeprosessloven § 125 lyder:

"Bestemmelsene i paragrafen her gjelder tilsvarende for kringkastingssjef og for medarbeidere i kringkasting eller annen medievirksomhet som i hovedtrekk har samme formål som aviser og kringkasting.

Det følger av § 125 første jf femte ledd at også medarbeidere i nettaviser skal behandles på samme måte som medarbeidere i tradisjonell presse og kringkastingsvirksomhet. Mediearbeidernes kildevern omfatter imidlertid ikke kilden for enhver ytring. Sentralt i vurdering av vitneplikten innhold er om publikasjonen har en "ledende person med oppgaver tilsvarende en ansvarlig redaktør og om den fremtrer som en kilde for løpende informasjon og debatt jf NOU 2001:32 Bind B s. 963-964.

Moss Avis v/ansvarlig redaktør har avgitt uttalelse den 12.5.2014 hvor det blant annet fremgår følgende:

"Leserinnleggene på moss-avis.no er en integrert del av det redaksjonelle produktet. Vi ser at det er andre mennesker enn de "tradisjonelle" bidragsyterne som deltar i nettdebattene. Vi mener i så måte at det er viktig å slippe til et bredt spekter av

bidragsytere i det offentlige ordskiftet. I sin form er disse ytringene ofte mer spontane og upolerte enn den alminnelige leserbrevdebatten som i mange ti-år har funnet sted i våre papiraviser. Det er imidlertid hevet over enhver tvil at ansvarlig redaktør har en suveren rett til å fjerne, redigere bort og endre også disse leserinnleggene. Det redaktøransvaret vi dermed påtar oss, og utøver, gjør at vi også forbeholder oss retten og muligheten til å utøve kildevern overfor de samme bidragsyterne.

Moss Avis benytter "samtidigredigering". Det vil si at kontrollen skjer parallelt med at kommentarene publiseres av innsenderen.

.....

Den eller de journalister som er på jobb på digitaldesken i avisen er innlogget i Refine i hele arbeidstiden sin og følger med fortløpende på det som kommer inn av kommentarer, hilsener og annet brukergenerert innhold. Journalisten på digitaldesken kan altså velge å redigere bort innhold eller fjerne hele kommentarer som vi ikke ønsker å ha stående.

.....

Vi har som en ekstra sikkerhet valgt å stenge kommentarfeltet når moss-avis.no ikke er bemannet med journalist på digitaldesken."

Et leserinnlegg i en papiravis omfattes av kildevernet jf. Rt. 2010 s. 1381. Selv om det ikke er avgjørende for vurderingen av om § 125 første jf. femte ledd kommer til anvendelse, bemerker retten at innleggene som kommer inn til nettdelen er undergitt samtidskontroll av ansvarlig redaktør eller stedfortreder som journalisten må anses å være. Innleggene er gjenstand for oppfølging og kontroll for å luke ut kommentarer som ikke er ønskelige.

Opplysningene som er vernet, er opplysninger om hvem som er forfatter til en artikkel eller melding i skriftet eller kilde for opplysninger i det. Innleggene i denne saken handler om "Ola Nordmanns" syn på utviklingen av Jeløya og Refsnes gods samt hva Moss kommune og politikerne bør gjøre i forhold til private investorers engasjement i nærområdet.

Retten har etter dette kommet til at Moss Avis v/redaktøren kan påberope seg unntak fra vitneplikt etter straffeprosessloven § 125 første ledd jf. femte ledd.

Retten må imidlertid ta stilling til om Moss Avis v/redaktøren kan pålegges vitneplikt etter § 125 tredje ledd som lyder slik:

"Når vektige samfunnsinteresser tilsier at opplysningen gis og den er av vesentlig betydning for sakens oppklaring, kan retten etter en samlet vurdering likevel pålegge vitnet å oppgi navnet. Dersom forfatteren eller kilden har avdekket forhold som det var av samfunnsmessig betydning å få gjort kjent, kan vitnet bare når det finnes særlig påkrevd pålegges å oppgi navnet"

Det kan ikke være tvilsomt at opplysning om "Ola Nordmanns" identitet er av vesentlig betydning for sakens oppklaring. Det finnes neppe noen alternative etterforskningskritt.

Det er imidlertid i tillegg et vilkår at det må foreligge vektige samfunnsinteresser i å gi opplysningene om "Ola Nordmanns" identitet. Utgangspunktet for vurderingen er at den sentrale samfunnsinteresse kildevernet tar sikte på å beskytte er medias nyhetsformidling og frie formidling av synspunkter.

I Ot prp. Nr. 55 (1997-98) s.24 er det pekt på at også allmene interesser i et visst personvern, for eksempel vern om enkeltpersoners privatliv og omdømme må medregnes som samfunnsinteresser.

Straffeprosessloven § 125 tredje ledd fikk sin nåværende utforming ved lovendring av 4. juni 1999 nr. 37. Departementet uttaler på s. 25 i OT prp. Nr. 55 (1997-1998) følgende:

" I de tvilstilfelle som kan komme til avgjørelse for domstolene, bør en ledende synsmåte – i tråd med grunntanken bak et kildevern-være at en alvorlig tvil heller faller ut til fordel for at vitneplikt ikke pålegges enn for det motsatte".

Høyesterett uttaler i dommen i Rt. 2010 s. 1381, avsnitt 62-64:

"Ved vurderingen av om det her skal gjøres unntak fra kildevernet, finner jeg det riktig å legge til grunn den mer langsiktige effekten av å skulle gjøre unntak – den såkalte chilling effect som ble fremholdt blant annet i Rt. 1992 s. 39 og Goodwinsaken (EMD-1990-17488). I det lange løp er det en risiko for at en mer utstrakt bruk av vitneplikt vil kunne medføre at viktige kilder blir borte. Etter mitt syn tilsier derfor vesentlige samfunnsinteresser at media i størst mulig utstrekning bør kunne bevare anonymitet om sine kilder. Jeg er enig med den ankende part i at det må tillegges vekt at bruken av Internett har samfunnsnytte ved at nye medieplattformer har bidratt til at andre grupper mennesker har kommet til orde enn de som er bidragsyttere til papiravisens tradisjonelle leserinnlegg.

Jeg finner på denne bakgrunn ikke å kunne legge avgjørende vekt på at Finneren i sitt innlegg omtalte et straffbart forhold og at opplysninger om kilden muligens kunne ha ført til at det blir avdekket hvor runesteinen befinner seg. Dette gjelder selv om vi her som det er anført av påtalemyndigheten-ikke befinner oss i ytringsfrihetens kjerneområde. Kildevernet har etter Høyesteretts praksis en meget sterk stilling.

I denne sammenheng viser jeg også til at Høyesterett i Rt. 1993-982 ikke gjorde unntak fra kildevernet i et tilfelle hvor det dreide seg om å oppklare drap på ulv. Som jeg har vist til tidligere, er kildevernet dessuten etter dette blitt styrket ved lovendringen i 1999."

Denne saken gjelder en mulig overtredelse av straffeloven § 390a. Retten kan forstå at Salbuvik kan føle det ubehagelig at hans planer for utvidelse av Refsnes Gods møter motstand i lokalsamfunnet og at det gis uttrykk for at hans eiendom burde ha vært i kommunalt eie. Utbyggingsplaner vil, ikke uventet, engasjere lokalbefolkningen, og retten er av den oppfatning at uttalelsene og sakens art ikke er av en slik karakter at kildevernet bør vike. Lovens krav om "viktige samfunnsinteresser" foreligger ikke slik denne saken står. Kildevernet har, etter Høyesteretts praksis, en meget sterk stilling.

SLUTNING:

Østfold politidistrikts begjæring om utlevering av identiteten til innsender "Ola Nordmann" tas ikke til følge.

Ankefristen er 1 måned.

Beslutningen meddeles Moss Avis v/ansvarlig redaktør.

Moss tingrett

Wenche Flavik

Wenche Flavik
sorenskriver

